

Biblioteca Publică "V. A. Urechia" din Galați

Oprea, Nedelcu. Biblioteca Publică "V. A. Urechia" Galați: monografie. Galați: Biblioteca "V. A. Urechia", 2002 - 2006.

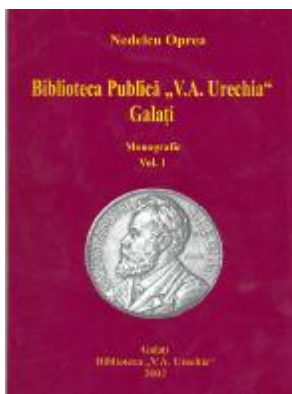
*Cărțile nu sunt făcute pentru anume om, ci pentru toți
delaolaltă, că precum văzduhul nu-l închide omul numai pentru
sineși, ci din el trăiesc cu toții, așa și de carte, cade-se a se
împărtăși tot neamul românesc.*

V. A. Urechia

"Orice instituție își are istoria sa, cu atât mai mult instituția cărții de la Galați, care a marcat 130 de ani de bibliotecă publică și peste 110 ani de la fondarea Bibliotecii", susține directorul ei, Eugen Iordache cu prilejul apariției monografiei în două volume a lui Nedelcu Oprea despre una dintre cele mai prestigioase biblioteci din România. "Biblioteca, afirmă directorul în continuare, a realizat un cumul de valențe educativ - instructive într-o singură instituție, iar nod de comunicație a devenit, sub toate aspectele, în persoana conferențiarului de înalt nivel,

care comunică auditoriului din realizările și tainele (științifice sau artistice) domeniului său de activitate".

Apariția oricărei cărți este o sărbătoare pentru autor și pentru cititorii ei. Apariția unei monografii despre o bibliotecă este nu numai bucuria autorului, dar este sărbătoarea culturilor și civilizațiilor adunate în colecțiile acestora, este sărbătoarea sutelor de bibliotecari, care și-au adus obolul la colectarea, păstrarea și gestionarea moștenirii culturale a omenirii, este sărbătoarea miilor de cititori, care zilnic trec pragul acestei

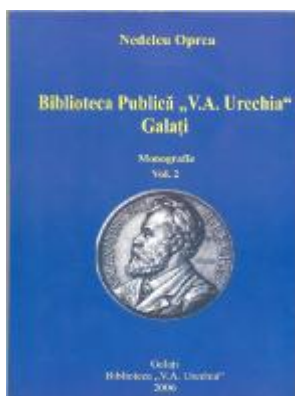

biblioteci pentru a se înfrupta din înțelepciunea și frumusețea cărților.

Meritul deosebit al autorului cărții, a istoricului, director al acestei biblioteci între anii 1962 - 1997, Nedelcu Oprea, constă, în primul rând, în cercetarea unui vast volum de materiale, o documentare foarte profundă și ambițioasă, citarea diverselor materiale istorice autentice referitoare la personalitățile timpului și evenimentele evocate. Puține biblioteci se pot lăuda astăzi cu astfel de biografii istorice.

În anul 1995, directorul Nedelcu Oprea împreună cu secretarul Asociației *Pro Basarabia și Bucovina*, inginerul Radu Moțoc, a participat la aniversarea a 50-a a Universității de Stat A. Russo și a Bibliotecii ei, iar peste un deceniu, în autograful oferit pe monografia sa, scrie *"Doamnei Harconiță, cu speranța că citind aceste pagini va înțelege că autorul a învățat foarte multe de la Bibliotecarii și de la extraordinara Bibliotecă Universitară Română din Bălți"*.

Biblioteca publică din Galați a fost ctitorită în anul 1890, de către profesorul, academicianul, deputatul și senatorul Vasile Alexandrescu Urechia, primul român care ar fi putut candida la Premiul Nobel pentru Pace, unul din fondatorii Bibliotecii Academiei Române, a bibliotecilor școlare, a unui muzeu, care i-a purtat numele. V. A. Urechia a fost scriitor, istoric, pedagog și publicist, format sub influența lui Mihail Kogălniceanu, C. A. Rosetti, A. Alecsandri, Al. Odobescu, B. P. Hașdeu, A. D. Xenopol ș.a. Conceptul său biblioteconomic, expus în *Regulamentul Bibliotecilor*, a fost sancționat de însăși domnitorul A. I. Cuza în 1864. A elaborat programe privind constituirea bibliotecii în următoarea succesiune: local, statutul juridic, regulament, colecții, finanțare, personal, mobilier specific, evidența colecțiilor, evidența bibliografică,

legături instituționale. Aspectele abordate atunci țin de crearea și a unei biblioteci din zilele noastre, astfel, profesorul V. A. Urechia poate fi considerat, într-adevăr, autorul conceptului de bibliotecă publică modernă. *"V. A. Urechia, afirmă în continuare Nedelcu Oprea, a circumscris biblioteca structurilor instituționalizate de instrucție, educație permanentă, de formare profesională și culturală, de cercetare științifică, indispensabile comunităților umane și instituțiilor lor."*

Evident că aceste depozite de cultură aduc națiunii foloase incalculabile, sunt un izvor pentru cultura limbii, răspîndirea cunoștințelor, stima străinilor și a posterității. În... biblioteci se pot găsi cei mai remarcabili autori..., ale căror scrieri au contribuit și contribuiesc la împlinirea faptei celei mari a civilizațiunii, la formarea minții și inimii, cu alte vorbe, la perfecționarea omului prin înmulțirea cunoștințelor".

Ajunghind la concluzia că: *"ascunse printre rafturile bibliotecii personale, cărțile, periodicele, manuscrisele, scrisorile, fotografiile, stampele și alte componente ale patrimoniului cultural privat – apanaj individual sau a grupului din jur, nu sînt de un real folos în plan social"*, Vasile Alexandrescu Urechia, decide să fondeze o bibliotecă publică, la temelia căreia a pus bogata sa colecție din peste 5 000 de documente. *"Valoarea bibliofilă a Bibliotecii Publice V. A. Urechia de astăzi, susține autorul monografiei, este determinată de biblioteca patronului ei de ieri"*.

Un capitol aparte este consacrat colecțiilor, pastrate și gestionate cu grijă de bibliotecari timp de mai bine de un secol. Colecția enciclopedică și deosebit de valoroasă avea menirea de-a servi interesele culturale - științifice ale comunităților din sudul Moldovei, Basarabiei de sud și nordul Dobrogei.

Rolul pe care l-a avut V. A. Urechia în organizarea instituțiilor culturale a fost înalt apreciat de către B. P. Hașdeu în ședința comemorativă a Academiei din anul 1902 „...La orice capăt al Europei, fie congres, fie solemnitate internațională, pretutinden unde putea să răsunе faima numelui român, Urechia trebuia să fie acolo” (Analele Academiei Române. Seria a II-a. Tom XXIV, 1901 / 1902, Buc., 1902, p. 63).

Datorită lui V. A. Urechia, Biblioteca publică din Galați este prima bibliotecă din țară care tipărește catalogul și o revistă proprie: *Revista Buletinul Fundațiunii Urechia*.

Însemnătatea apariției unei Biblioteci Publice de asemenea proporții la finele secolului al XIX-lea, poate fi apreciată doar în condiția unei retrospectivе asupra instituțiilor de acest gen, de aceea următorul capitol se numește: *Biblioteci gălățene înființate pînă în 1890*. Primele amintiri despre circulația cărții la Galați datează din anul 1630, cînd o familie a găsit o carte înrobîtă de tătari, au răscumpărat-o și au trimis-o la mănăstirea de unde fusese furată (Cîte cărți înrobite de cititorii noștri nedisciplinați se sedimentează prin biblioteci străine, cine oare să le salveze?). Pînă la apariția Bibliotecii publice, în Galați activau biblioteci prin școli, biserici, societăți științifice, profesionale, culturale, iar una, în organizarea Comitetului Permanent al Consiliului Județului Covurlui. Despre toate aceste descoperiri, cu referințe la surse concrete, inclusiv și la cartea lui Paul Păltănea, *Istorie a orașului Galați* (pe care o avem și în colecțiile Bibliotecii noastre), aflăm în continuare la lec-tura atentă a acestui capitol.

Înainteа înființării Bibliotecii publice, la Galați erau 22 de școli secundare și primare românești, publice și private, cu o populație școlară de 2 289 elevi și 88 de profesori și institutori, iar în mediul rural existau 55 de școli cu o populație de 1 411 elevi. Aceste statistici erau foarte importante, fiindcă anume aceștea erau beneficiarii potențiali ai viitoarei bibliotecii publice.

Evoluția Bibliotecii Publice „Urechia” (1889 - 2000) poate fi urmărită în subcapitolele : *Înființarea și conducerea Bibliotecii de către V. A. Urechia (1889 - 1901); Biblioteca în perioada 1902 - 1950; Biblioteca Centrală Regională / Județeană „V. A. Urechia” (1949 - 1968 - 2000); Palatul Bibliotecii – Societatea culturală - palatul Cultural „V. A. Urechia”*.

„Vroiește vre-un român cu dare de mână să-și facă numele nemuritor? Să și-l asocieze cu laudă la mersul înainte cultural al națiunii române”, făcea apeluri V. A. Urechia, îndemnîndu-i pe toți oamenii de bună credință să investească în biblioteci, în aceste *biserici culturale*, pe care le-a susținut cu toată pasiunea și încrederea. Este cutremurătoare scrisoarea sa de donație, în care stipulează: „Ofer între 3 000 și 3 500 volume, din care multe de o raritate extremă și valorînd peste tot la 60 000 lei. Este tot avutul meu strâns în 34 ani de muncă”. Prin Decretul nr. 3382, semnat de Regele Carol I, a fost decretată înființarea Bibliotecii V. A. Urechia. Primul local al Bibliotecii s-a aflat în spațiile Liceului V. Alecsandri. A urmat o scrisoare de mulțumire din partea gălățenilor recunoscători, care poartă 185 de semnături și se păstrează în arhivele Bibliotecii V. A. Urechia.

Inaugurarea Bibliotecii s-a produs într-o atmosferă de mare fastuozitate, după care, ctitorul ei a început să facă diferite demersuri în vederea consolidării și creșterii ei, integrării în rîndul celor mai reprezentative instituții ale țării, obținerea unei clădiri proprii. În anul conducerii Bibliotecii de către V. A. Urechia, la capitolul - dezvoltarea colecțiilor, putea să rivalizeze cu Biblioteca Academiei Române. Peste un deceniu, Academia îi dăruie dublete din Biblioteca ei și îi consideră pe bibliotecarii gălățeni primii colaboratori la realizarea *Bibliografiei Românești vechi*. Urechia a dorit să facă din biblioteca sa un centru Biblioteconomic de cercetare, fiind preocupat de constituirea unui depozit național în sud - estul României.

Este semnificativă cuvîntarea lui

V. Surdu (director din 1901 - 1919), cu prilejul împlinirii întîiului an de activitate a Bibliotecii: *"... În țările civilizate pe cînd toate celelalte instituțiuni publice se distrugau și se închideau publicului, Biblioteca, acest tezaur instructiv, se deschidea publicului cu mai mare furie și organizarea ei era și mai simțită. Cine nu știe prin cîte faze a trecut biblioteca țărilor civilizate! Cine nu știe că acolo de la Ministru pînă la uvrier, conlucrează cu toții spre îngrijirea unor asemenea instituții: unii le dau mijloace, alții le respectă și le vizitează..."*

Să fim economi în toate, pentru răspîndirea cunoștințelor și a luminii însă nu!, se adresează dl V. Surdu către guvernele și autoritățile conducătoare din toate timpurile.

Deci, pînă la 1969 Biblioteca a activat în diferite localuri, după care a urmat o perioadă de reorganizare și dotare sporită spre bucuria cititorilor și, desigur, a bibliotecarilor. A fost determinată structura Bibliotecii, cu spații zonate pe orizontală și verticală: zona verde cu plantații de arbori, conifere, tei și trandafiri pentru protecția climatică a Bibliotecii; zona de rumoare: parterul cu secțiile de împrumut la domiciliu, cu spații generoase pentru expoziții și manifestări culturale, garderoba – la subsol; zona silențioasă etajul 1 cu acces la et.II și sălile de cataloage, literatură de referință, de lectură, muzicală, atelier de multiplicare pentru cititori; zona depozitelor: demisolul clădirii și clădirile construite în extindere pentru depozit, dar care au au legătură cu corpul principal; zona administrației și zona atelierelor de legătorie. În anul 1970, a fost dezvelit bustul lui V. A. Urechia - fondatorul Bibliotecii. După 1971, Biblioteca V. A. Urechia, a fost introdusă în protocoalele oficiale pentru vizitele delegațiilor străine. Mai tîrziu clădirea a fost trecută pe lista monumentelor de arhitectură.

A continuat adaptarea structurii organizatorice, aceasrta, de fapt, suferind mereu noi modificări, începînd cu anul 1953, cînd pentru prima dată a fost definită o structură clară. Primi pași în realizarea proiectului de

informatizare a Bibliotecii a fost făcut la începutul anilor 90, proces care a demarat cu succes și din care au avut de învățat mult bibliotecarii Universității de la Bălți.

Volumul al II-lea se deschide cu capitolul consacrat colecțiilor Bibliotecii "V. A. Urechia". În anul 1850, tînărul V. A. Urechia începea să - și întocmească un catalog al cărților din propria colecție. Sînt descrise în amănunt feluri de inventariere a cărților, titlurile cărților, care astăzi constituie cea mai prețioasă parte a colecției Bibliotecii actuale. *Biblioteca academicianului Vasile Alexandrescu Urechia, conservată integral (sau aproape) la Galați, este o componentă a istoriei culturii românești, bibliotecile personale reflectînd stadiul evoluției culturii și civilizației unui popor.*

Printre cărțile donate de el după 1890 erau valori bibliofile foarte prețioase, inclusiv incunabule, cărți și hărți imprimate în țară și străinătate în secolele XVII și XVIII. În total, donația lui V. A. Urechia a constituit 8 386 unități materiale. În raportul din anul 1914 citim: *"Colecțiunea stampelor care are catalogul special, astăzi s-a ajuns la numărul 5 007, unele foarte importante"*... Colecția daco-romană pe care a adunat-o V. A. Urechia la Galați, a fost cea mai însemnată din România: 320 titluri editate pînă la 1700 și peste 300 titluri între anii 1701 – 1800.

Nu ne vom referi în continuare asupra bogățiilor rare pe care le deține această Bibliotecă, îi vom invita pe colegii gălățeni să colaboreze la revista noastră pentru a scrie despre unele din ele.

Autorul monografiei ne prezintă un tabel, în care este trecut existentul și numărul de documente intrate, începînd cu anul 1951 pînă în 2000. Deci, dacă în anul 1951 colecția număra 8 603 u.m. și avea o intrare de 3 832 cărți pe an, atunci, în anul 2001, Biblioteca deținea o colecție de 621 830 documente, intrările anuale constituind 12 246 u.m., de 4 ori mai mult decît în anul de referință. În cei 112 ani de existență, Biblioteca a înregistrat

anual în medie câte 6 464 volume noi, aproape de 2 ori mai mult decât pe timpul lui V. A. Urechia.

Despre Muzeul V. A. Urechia, colecțiile cărui au ajuns să constituie nucleul Muzeului de Istorie din Galați, putem citi în capitolul următor. Desprindem doar câteva mărturii, care vorbesc despre valoarea istorică a obiectelor adunate și transmise gălățenilor, de către pasionatul colecționar V. A. Urechia: Cupă cu picior metalic de la Ioniță Sturdza; Fluier antic de os din picior de pasăre; Buzdugan moldovenesc din sec. al XVII-lea; Cuțite rituale japoneze pentru harachiri; Bilele care au servit la alegerea lui A. I. Cuza ca Domn al Moldovei și multe altele, care astăzi se pot vedea în Muzeele istorice din Galați și București.

Despre activitatea publică și științifică, precedată de mottoul *Fericirea copilului sărac va consta în o bucată de pâine și o bibliotecă*, citim în capitolul imediat următor.

Primele cataloage pe fișe, ajunse în zilele noastre din secolul al XIX-lea, le-am văzut la Biblioteca V. A. Urechia. Ele sînt bine păstrate, caligrafiate de mîna profesorului și formează *Catalogul general al cărților, manuscriselor și hărților*. Al doilea catalog de factură similară, este legat în fascicule, așezate în casete de formatul cărții și parcă sînt niște enciclopedii. Despre condițiile în care activa Biblioteca, funcțiile ce le realiza, despre creșterea numărului de personal în corespundere cu necesitățile crescînde ale beneficiarilor - toate au fost amănunțit studiate după rapoartele bibliotecii, rapoarte prezentate primăriei, articole din presa locală și națională. Remarcăm documentarea minuțioasă care ne deschide viața unei instituții așa cum este ea, inclusiv și problema furtului de carte. Au fost radiografiate manifestări științifice cu publicații solide, care își ocupă locul meritat în rafturile celor mai prestigioase biblioteci din lume, Biblioteca din Oxford, elaborarea și publicarea bibliografiilor, catalogului *Autografe*, selectate din colecția respectivă și apărut în Anul Inter-

național al Cărții, 1972, cercetările științifice efectuate în colecțiile acestei Biblioteci și apoi materializate în monografii și studii documentare. Cercetărilor științifice au fost supuse cărțile din colecția lui N. Văcărescu, care îi poartă autograful și au fost donate de Elena Văcărescu. O parte din colecția personală a lui Gh. Asachi a ajuns la Galați prin donația librăriei "Frații Șaraga" de la Iași: "în care era 80 de titluri, între care trei manuscrise și 4 titluri semnate de fiul său, D. Asachi".

Cel mai vechi document, expus într-o expoziție de manuscrise românești și europene, datează din anul 1491. La expoziție au fost prezentate 44 de documente și 50 de manuscrise din perioada între domnia lui Ștefan cel Mare și Alexandru Ioan Cuza. Biblioteca deține manuscrisele unor clasici ai literaturii românești: V. Alecsandri, Alecsandru Odobescu, B. P. Hașdeu, Alexandru Vlahuță.

În acest capitol de activitate publică și științifică sînt mărturisite momente de relații de colaborare stabilite cu Biblioteca Națională din Chișinău, Biblioteca Universitară din Bălți și Biblioteca Județului Cahul, Biblioteca Națională pentru copii Ion Creangă.

La Biblioteca Publică V. A. Urechia au fost lansate cărțile scriitorilor din R. Moldova cu participarea nemijlocită a autorilor: Mihail Cimpoi, Grigore Vieru, Leonida Lari, Gheorghe Vodă, Leo Butnaru, Nicolae Dabija, Valeriu Matei, Mircea Druc, Spiridon Vangheli, Arcadie Suceveanu și alții.

Următorul capitol este consacrat personalului care a lucrat în această bibliotecă între anii 1890 - 2002. Primul Om al acestei biblioteci a fost Vasile Alexandrescu Urechia. "Fiecare - de la director la îngrijitor -, afirmă autorul cărții, în schimbul unui salariu mai mult decât modest, și-a adus obolul după capacitatea și puterea lui la organizarea, conservarea, apărarea, modernizarea și funcționarea publică, a făcut ca această instituție publică să ajungă unde este și cum va fi în viitor".

Lista Oamenilor Bibliotecii începe cu numele celor 7 directori, perioada în care

au activat și ce posturi au ocupat pînă a deveni directori. Noi îi cunoaștem personal pe Nedelcu Oprea (1962 - 1997), 35 de ani în post de director și Eugen Iordache (1997 - 2007). Director- adjunct este Liviu - Iulian Dediu (1998 - pînă în prezent), informaticianul nr. 1, cred că nu numai al acestei biblioteci, pînă la dumnealui acest post l-a ocupat dl Eugen Iordache (1992 - 1997). Sînt enumerate 24 de persoane șefi de serviciu, după care urmează bibliotecari cu studii superioare, analiști, operatori, bibliotecari cu studii medii, custode, mînuitori de cărți, restauratori, legători, contabili, secretari, administratori și alt personal, în total, 290 de persoane , care și-au făcut meseria în această Bibliotecă începînd cu anul 1962, odată cu venirea la directorie a lui Nedelcu Oprea. Trebuie remarcată, cred, această afinitate dintre bibliotecile noastre, cînd structurarea organigramei, trecerea la utilizarea metodologiilor bibliotecomice, planificarea și raportarea, consolidarea și avansarea bibliotecilor a avut loc sub conducerea unor specialiști care s-au format: 35 de ani și, respectiv, Faina Tlehuți - aproape 40 de ani,

împreună cu instituțiile în care au investit și sufletele lor. Odată cu venirea lui Eugen Iordache, s-au desfășurat vertiginos procesele de informatizare, fapt ce clasează astăzi biblioteca pe primul loc printre bibliotecile publice din România.

“Biblioteca creată de V. A. Urechia rămîne în veci... uzina vie,... hrană pe veci a miilor de cititori în generații succesive. Cu o condiție însă! Să fie valorificate fondurile ei”, afirmă profesorul Dan Simonescu în anul 1979.

Rezumatul în limba română și franceză, precum și *Indicele de nume de persoane* și *Indicele alfabetic de instituții, societăți* încheie această bine realizată operă a lui Nedelcu Oprea, elaborarea căreia l-a obsedat încă din anul 1965, dar care a putut fi realizată doar în noul mileniu. Vom mai adăuga că pe prima copertă a ambelor volume este prezentat aversul Medaliei Institutului Etnografic Paris *Premiul Urechia*, 1882, iar coperta a patra conține reversul aceleiași medalii.

